

Hei, Cześć, Labas, Hi, Kumusta

Utforskning av språkarbeid i barnehager med flerspråklige barn: En Kvalitativ Studie

Anna Vanessa Kåsbøll
[kandidatnummer: 27]

Bacheloroppgave
[BDBAC4900]

Trondheim, april 2024

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

Innhold

1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	4
1.2 Oppgavens oppbygging.....	4
1.3 Begrepsavklaring.....	5
1.4 Flerspråklige barn.....	5
2.0 Teori	5
2.1 Sosiokulturelt læringsyn på språk.....	5
2.2 Språkarbeid	6
2.3 Dynamisk språkarbeid.....	6
2.4 Strukturert språkarbeid.....	6
2.4 Personalets rolle	7
2.5 Samtale som læringsarena.....	9
2.6 Hverdagssamtalen	10
2.7 Danning	11
2.8 Spørsmålstyper i samtalen.....	12
3.0 Metode	12
3.1 Kvalitativt intervju som forskningsmetode.....	13
3.2 Adgang til felten.....	14
3.3 Utvalg av informanter	14
3.4 Beskrivelse av gjennomføring.....	15
3.5 Transkribering og analysearbeid	15
3.6 Kvalitetsvurdering.....	17
3.7 Etske retningslinjer	18
4.0 Presentasjon av funn og drøfting av empiri	19
4.1 Personalets rolle	19
4.2 Samtalen som læringsarena.....	22
4.3 Små grupper	23
4.4 Prosjektarbeid.....	25
5. Avslutning	27

6. Litteraturliste.....	29
7. Vedlegg.....	31
Vedlegg 1 – Intervjuguide	31
Vedlegg 2 – informasjon og samtykkeskjema.....	32
Vedlegg 3 – Vurdering/Kvittering fra SIKT.....	35

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Gjennom erfaring jeg har tilegnet meg og praksisperiodene i løpet av studieløpet har jeg observert språkarbeid på ulike måter. Dette har gitt meg en interesse for å undersøke hvordan ulike barnehager jobber med språk og da særlig med flerspråklige barn. I rammeplanen (2017) står det at i arbeidet med fagområdet «Kommunikasjon, språk og tekst» skal barnehagen bidra til at barna får mulighet til å utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer (Kunnskapsdepartementet, 2017) Språkarbeid blir også satt søkelys på i flere stortingsmeldinger, deriblant st.meld.nr.23 (2007-2008) «språk bygger broer». Meldingen legger vekt på en helhetlig språkpolitikk, norskspråklig og flerspråklig mangfold, nordisk språkfelleskap, samt behovet for allsidig fremmedspråklig kompetanse. I meldingen belyser de også at de anser barnehagen som den best egnede arenaen for språkstimuleringstiltak i småbarnsalderen (meld.st.23 (2007-2008), s.24).

Da språkarbeid er noe som alle skal jobbe med ønsker jeg å undersøke hvordan ulike pedagoger jobber med språk. På bakgrunn av min interesse for språkarbeid har jeg valgt problemstillingen:

«Hvordan foregår språkarbeidet i ulike barnehager med flerspråklige barn»

1.2 Oppgavens oppbygging

Denne oppgaven er bygd opp i fire deler. Teoridel, metodedel, funn- og drøftingsdel, samt en avslutningsdel. Teoridelen inneholder relevant teori knyttet til problemstillingen.

«Hvordan foregår språkarbeidet i ulike barnehager med flerspråklige barn» og vil bli brukt som faglig forankring når jeg skal drøfte mine funn. Jeg har valgt å dele teorikapittelet inn i 4 deler med temaene sosiokulturelt læringssyn på språk, språkarbeid, personalets rolle og samtale som læringsarena. I metodedelen vil jeg presentere og begrunne valgt metode for innsamling av datamateriale, behandling av datamaterialet, utvalget av informanter, samt ulike hensyn og vurderinger som er tatt knyttet til dette forskningsprosjektet. Videre i del 3 vil jeg drøfte de funnene jeg har gjort meg i lys av relevant teori. Til slutt er det en avslutningsdel som inneholder en oppsummering av prosjektet i lys av problemstillingen. Oppgaven inneholder også en litteraturliste og en vedleggsdel som inneholder intervjuguide, og samtykkeskjema.

1.3 Begrepsavklaring

1.4 Flerspråklige barn

Barn med andre familiespråk enn norsk omtales ofte som minoritetspråklige barn eller flerspråklige barn (Høigård, 2019, s.139) I denne oppgaven velger jeg å anvende begrepet flerspråklig, da det inkluderer både barn som behersker to språk og de som håndterer flere enn to språk. Når jeg omtaler flerspråklige barn, refererer jeg enten til barn som har tilegnet seg to eller flere språk, eller til situasjoner der barnet er nødt til å kommunisere på flere språk. Dette kan for eksempel gjelde hvis barnets foreldre snakker et annet språk enn norsk hjemme (Høigård, 2019, s.139)

2.0 Teori

2.1 Sosiokulturelt læringssyn på språk

Et sosiokulturelt læringssyn bygger på en antakelse om at barns språkutvikling skjer gjennom å bruke språket og være deltakende i sosial praksis (Berg & Bjørgen, 2018, s.64). Læring skjer i deltakelse av et sosialt felleskap og barn tilegner seg kunnskap gjennom å samhandle, og delta i aktiviteter sammen med andre (Gjems, 2018, s.100). Språklæring kan sees som forankret i sosial samhandling mellom mennesker og deltakelse i sosiale felleskap basert på samvær (Semundseth & Alfheim, 2018, s.12). I et sosiokulturelt perspektiv må handlinger og kunnskaper kunne relateres til sammenhenger og virksomheter. Språkutvikling er et sosialt fenomen i et sosialt handlende felleskap (Vygotskij, 1978 i Kibsgaard, 2018, s.65). Barn lærer i felleskap og utvikles til tenkende skapninger ved å delta i kommunikasjon, samt å bli kjent med språket, ideer, tanker og praksis (Säljö, 2023, s.112). Læring i felleskap kan både være styrt og ledet av personalet i barnehagen, samt spontant uten at de ansatte har lagt en plan for hvordan det skal foregå. Slik Rammeplan for barnehage (2017) påpeker skal det skilles mellom planlagte og spontane aktiviteter i barnehagen, og som ansatt skal man veksle mellom slike aktiviteter (kunnskapsdepartementet, 2017). Dette medfører at språklæring vil innebære planlagte oppgaver og aktiviteter som barn må delta i og gjennomføre, i tillegg til de daglige aktivitetene som lek eller samtaler i hverdagen. (Kibsgaard, 2018, s.13). Prosjektarbeid er en læringsform hvor kunnskap og kultur skapes i sosiale felleskap (Kjær, 2016, s.19). Læring handler ikke kun om individuelle læringsprosesser, men også gruppeprosesser hvor barnas læring stimuleres av andres oppfatning (Djupvik, Hopperstad & Hovik, 2022, s.7). Det sosiale

felleskapet styrkes når man samarbeider om et prosjekt og får muligheten til å bruke språket for å diskutere prosjektets gang (Kibsgaard & Husby, 2009, s.180). Det barn mestrer i samspill med andre barn danner deres livserfaring, og gjennom å skape prosjekter sammen med barna, som de også engasjeres over i felleskap vil det styrke språklæringen (Gjems, 2018, s.100).

2.2 Språkarbeid

Språkarbeid i barnehagen består av både formelle og uformelle læringssituasjoner, altså spontane og uplanlagte aktiviteter (Kibsgaard & Husby, 2009, s.20). Disse to måtene å jobbe på kaller Alstad (2016, s.223) for dynamisk språkarbeid og strukturert språkarbeid. Jeg velger å benytte meg av Alstad (2016) sine betegnelser videre i oppgaven. Jeg vil nå belyse disse arbeidsmetodene for å forstå betegnelsen språkarbeid bedre.

2.3 Dynamisk språkarbeid

Et dynamisk språkarbeid er ikke knyttet opp mot spesielle tidspunkt på dagen eller på en bestemt måte å organisere barna på. Et dynamisk språkarbeid bygger på spontaniteten. Et slikt språkarbeid er integrert i alle typer barnehageaktiviteter slik som rim og regler, måltidsituasjoner, lesetunder og lek. Den sosiale dimensjonen ved tilegnelse av språk vektlegges (Høigård, 2019, s.150). Dynamisk språkarbeid springer ut av det sosiokulturelle læringssynet på språk som vektlegger at barn lærer i felleskap. Barna tilegner seg språket ved å kommunisere i så naturlige situasjoner som mulig (Høigård, 2019, s.160). Ved at barna er i språklig samspill med omgivelsene vil de gradvis bli mer delaktig i kulturelle normer for språkbruk som kan anses som sentrale i praksisfellesskapet (Alstad, 2016, s.159). Som pedagog i et slikt arbeid må man være aktivt til stede for barna. Man må kunne ha kompetanse til å improvisere og ha evnen til å se språklæringspotensiale i ulike hverdagssituasjoner i barnehagen basert på barnas interesse og språkferdigheter. Som ansatt i barnehage er man en stillasbygger, som må skape et handlingsrom der barn gjøres i stand til å kunne ta initiativ og aktør i egen språklæringsprosess (Høigård, 2013, s.150).

2.4 Strukturert språkarbeid

Et strukturert språkarbeid er planlagte aktiviteter for mindre grupper med barn. Det kan for eksempel kalles for språkgrupper. Slik gruppeinndeling foregår ofte til faste tider på faste steder i løpet av barnehagedagen og de ansatte fungerer i større grad mer som en språklærer enn språkmodell (Høigård, 2019, s.154). For å drive et dynamisk språkarbeid er det vesentlig at pedagogen er tett på barna og utnytter de spontane mulighetene som oppstår i hverdagen.

For å sikre en systematisk videreføring av barns utviklende ferdigheter i for eksempel ordforråd og begrepsforståelse er det nødvendig med arbeidsformer hvor personalet tar en mer direkte ledelse i planlegging og gjennomføring, samt retter en mer bestemt oppmerksomhet mot språket (Høigård,2019, s.154).

Gunhild Tomter Alstad (2016) har forsket på strukturert språkarbeid med flerspråklig barn. Hun trekker frem pedagogen «Rigmor» som jobber med individuelle språktreningsøker slik som språkgrupper, planlagte aktiviteter slik som lesing og spill (s.165). Å jobbe på denne måten mener Høigård (2019) er gunstig for de flerspråklige barna da et våkent personale kan bemerke seg hvilket tema eller områder det kan vær aktuelt å sette inn en språklig innsats på og kan jobbe systematisk med i en språkgruppe (s.154).

Alstad (2016) fremhever også at det strukturerte språkarbeidet skal ivareta både den kognitive og individuelle siden av språklæringen som handler om utviklingen av delferdighetene både på morsmålet og andrespråket (Alstad, 2016, s.235). Magnhild Selås (2022) har også trekt frem gruppeinndeling som språkstimulerende. I tillegg trekker hun frem at kortere, men intensive øker med strukturert språkarbeid kan ha effekt på barns læring. Ved å sette sammen en mindre gruppe med barn, gir de en felles opplevelse som for eksempel å spille spill, lese sammen, ha samtaler om ulike tema kan en øve på kommunikasjonsferdighetene og trene på å bruke språket (Magnhild Selås, 2022, s.196).

Strukturert språkarbeid i barnehagen er et supplement til den språktilegnelsen barna får gjennom den naturlige omgangsformen i gruppen (Kibsgaard & Husby,2014, s.21). Selv om strukturert språkarbeid i høyeste grad er nyttig og et godt hjelpemiddel når det kommer til språklæring, er det viktig å begrunne hvorfor man bør legge til rette for en slik struktur i språkarbeidet til foreldre. Foreldre kan frykte at barnet deres ikke holder mål og vil av den grunn være ekstra var for kritikk som kan forekomme. Det er derfor viktig at foreldre er informert om hvorfor man velger å benytte seg av strukturert språkarbeid, hvor barnet er i utviklingen og hva det trenger å lære mer om (Kibsgaard & Husby,2014, s.203).

2.4 Personalets rolle

Norske barnehagemyndigheter har hatt en sterk intensjon om å legge føringer for at barnehager skal utvikle seg til å bli en lærende organisasjon (Gotvassli, 2021 s.94). Dette fremheves i rammeplan for barnehage (2017). «Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For

å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen» (kunnskapsdepartementet, 2017). Et av kjennetegnene ved en lærende organisasjon er at ansatte er engasjerte i kollektive prosesser (Gotvassli, 2021 s.96). Personalet i barnehagen utgjør en verdi som samspillpartnere og kan tilrettelegge for språklæring. Ved å ha kompetanse på språktilegnelse, et større erfaringsgrunnlag og et bedre utviklet språk vil personalets rolle være en viktig faktor i språkarbeidet. På denne måten kan en ansatt i barnehagen gi viktige innspill til videreutvikling av leken eller utviding av tema, og være en støtte i barns språkutvikling (Kibsgaard,2018, s.48).

I lærende barnehager stimuleres de ansatte til å legge merke til nye måter og kontinuerlig utforske hvordan man kan øke kunnskap i felleskap (Gotvassli, 2021, s.96). Personalet som et lærende felleskap vil styrkes gjennom målrettet arbeid og bevisst metodebruk.

Som ansatt i barnehagen og som menneske generelt er det viktig at man har utviklet en god tilværelseskompetanse for å kunne føre en funksjons – og livsdyktig tilværelse i spenningsforholdet mellom oss selv og våre omgivelser- da i relasjoner, kultur og samfunn (Kibsgaard, 2018, s.22). St. meld 23 (2007-2008) har også søkelys på personalets kompetanse for å skape et rikt språkmiljø. Da særlig kompetente voksne som kan bygge på barnets erfaring, nysgjerrighet, naturlige læringsformer og barns initiativ (Meld.st.23 (2007-2008), s.26).

Jan Tønnesvag, dansk psykolog har utviklet en modell for kvalifisert selvbestemmelse (Kibsgaard, 2018, s.22). Han knytter tilværelseskompetansen til faglighet, deltakelse, føleevne og omtanke, og deretter sammenfatter dette som helheten rundt personalets kompetanse i samhandling med barn (Kibsgaard, 2018, s.22). Faglighet og deltakelse handler om personalets engasjement, praktiske sans og visdom. Føleevne og omtanke knyttes opp mot å kunne reflektere over erfart kunnskap og evnen til å ha kontakt med seg selv. Dette handler da om at man kan håndtere verden på grunnlag av viten om hva disse elementene er og hvordan håndtere dem. Ifølge Kibsgaard (2018) er personalets føleevne og dømmekraft svært viktig i barnehagehverdagen. Nære, varme voksne skaper ofte en god atmosfære i barnehagen, og dette er noe hun mener er svært vesentlig for læring, trivsel og trygghet (Kibsgaard, 2018, s. 22). I språkarbeidet utgjør personalets rolle en særdeles viktig komponent i barnas språklæringsprosess.

Som voksen anstrenger man seg litt ekstra for å forstå, stille oppfølgingsspørsmål og være oppmerksom på å videreutvikle den samtalen som allerede er i gang (Kibsgaard, 2018, s.28).

barns språktilegnelse er avhengig av å ha god kontakt med språkmodeller og de som gir barn muligheter til å uttrykke seg. Barn trenger voksne som har kunnskap om barns språk og språkutvikling, som er bevisst over betydningen de har for barnas læring og utvikling, og som også går inn i hverdagsspråket, samt arbeider aktivt med språket mener Høigård (2013, s.173).

I barnehagen er personalets kompetanse viktig for å kunne spille en rolle i barns mestringfølelse og selvforståelse. Når barn føler seg sett og anerkjent dannes det rom for å prøve ut språket og leke med språk uten at det får følelsen av å gjøre noe feil (Kibsgaard, 2018, s.28). Et godt språkmiljø gjenspeiles av tre ulike faktorer: fysiske omgivelser, sosial organisering og mennesker. For et godt språkmiljø i barnehagen er den menneskelige faktoren – altså personalets kompetanse og holdninger helt avgjørende (Høigård 2013, s.173) I dag finnes det en god del barnehager med et språklig og kulturelt mangfold, om språkmiljøet er bra vil personalet se dette som en ressurs og ikke som en hindring. Språklæring skjer når barna er i aktivt samspill med andre og dermed vil personalet spille en stor rolle for å skape disse gode møtene (Høigård, 2013, s. 173).

Barn trenger voksne som har kunnskap om barns språk og språkutvikling, som er bevisst over betydningen de har for barnas læring og utvikling, og som også går inn i hverdagsspråket, samt arbeider aktivt med språket mener Høigård (2013) Lek og læring går hånd i hånd og gjennomsyrrer mange daglige aktiviteter. Språket kan ofte ha en vesentlig del for å drive leken videre og personalets rolle er derfor viktig for barnas språklæring. (Sandvik, 2021, s.60). Å tilrettelegge for at alle får bli med på leken, samt å være en observant voksenrolle som tar tak om barna faller utenfor kjennetegner kvalitet i barnehagen ifølge Margareth Sandvik (2021) voksne må ha en bevissthet om barns deltakelse i lek og ulike typer lek gir også ulike språklige erfaringer. Personalets rolle blir dermed vesentlig for å hjelpe barna inni lek, samtidig som de bør inspirere og initiere til ulike type leker slik at barna får brukt språket på en variert måte (Sandvik,2021, s.61).

2.5 Samtale som læringsarena

En samtale kan defineres som en språklig interaksjon med to eller flere deltakere som er vendt mot det samme perseptuelle eller mentale fokuset. Når to eller flere har en samtale inngår de i en intersubjektiv situasjon hvor de deler en følelse av et felleskap. Ved å være innenfor felles rekkevidde for syn, berøring og hørsel betegner man det som en avgjørende faktor for å ha en følelse av felleskap med andre (Gjems,2023, s.19). Gjennom en samtale vil man i større grad oppnå intersubjektivitet til forskjell fra om vi kun hadde vært i hverandres nærvær. Mening

eller betydning av det man samtaler om er implementert i de utallige språklige bidragene som ytres i en samtale, og formidles både med ord og måter det blir sagt på. Språket kan sees på som den viktigste betingelsen for kunnskap, ved å bruke språket og være deltakende gjennom samtaler vil man gjøre erfaringer om til kunnskap (Gjems,2023, s.19).

Barn lærer språk ved å delta i ulike språklige interaksjon med barn og voksne. Fra barnet blir født omgås de omsorgspersoner som setter ord på ting, hendelser og snakker med barnet som om de er fullverdige samtalepartnere. Språket er bærer av hele menneskeslektens erfaringer og griper inn i barnets utvikling allerede fra barnet er født (Askland og Sataøen, 2019, s.192). Fra barnet er lite bruker vi språket som kommunikasjonsverktøy i samspill med det. Vygotskij hevdet at språket spilte en stor rolle for utviklingen av de psykiske prosessene hos barnet (Askland og Sataøen, 2019, s.192). De språklige ferdighetene barnet med tiden tilegner seg er med på å reorganisere det kognitive systemet som barnet bruker for å forstå omgivelsene sine. Det er dermed vesentlig med språklig samhandling i sosiale situasjoner for at barn skal tilegne seg kunnskapen (Askland og Sataøen, 2019, s.193). Å inngå i slike interaksjoner fører til at barn lærer ord og begreper i meningsfulle kontekst (Gjems,2023, s.47). Etter hvert som barn blir eldre og har tilegnet seg et lingvistisk meningspotensial, altså at det forstår begrep, ord og har tilegnet seg fonologiske ferdigheter kan det både be om informasjon og i større grad gi informasjon selv. Med dette blir barnet i økende grad en kompetent samtalepartner.

Voksne er bedre på å videreutvikle samtaler, og voksen-barn samtalen blir ofte mer «fullstendige» enn samtaler barn imellom og man kan gå dypere inn i temaer (Selås, 2022, s.189). I en samtale mellom barn og voksen tilpasser det voksne språket sitt til barnets ferdigheter og hjelper barnet med å forstå. Barn som lærer et nytt språk i barnehagen eller har en form for språkvanske er mer avhengig av voksentilpasninger enn barn som har normal språkutvikling og snakker førstespråket sitt i barnehagen (Selås,2022, s.189).

2.6 Hverdagssamtalen

Vygotskij legger vekt på at hverdagssamtalene representerer den viktigste kanalen for overføring av språk og kunnskap (Gjems, 2023, s.30). Hverdagsamtaler er spontane/ ikke planlagte språklige interaksjoner som vi finner mest av i barnehagen og befinner seg i alt av barnehagens aktiviteter. Den finner sted iblant annet måltidsituasjoner, i ulike lekaktiviteter og i garderoben (Gjems,2023, s.43). Hverdagsamtalen er ifølge Gjems (2023) en viktig læringsarena for deres språklæring, ved å høre på andre og kommunisere sammen lærer barn språk gjennom å høre/bruke språket (Gjems,2023, s.47). Garderoben kan oppleves som et sted

der det ikke skjer mye. Det er ikke der barna oppholder seg når de er inne og kan virke som en kort transitt, på tur til noe annet (Sandvik,2021, s.35). Ved å se på garderobesituasjon slik overser man muligheten til å arbeide med språk. Garderoben er en viktig del av barnas hverdag og ifølge Sandvik (2021, s.35). Oppholder barna seg i garderoben normalt seks ganger i løpet av en barnehagehverdag. Det vil si at man da har mulighet til å tilrettelegge språkmøter hele 6 ganger med barna. Selv om man i teorien har denne muligheten kan kryssende behov oppstå mener Sandvik (2021). Personalet skal få barn inn og ut, mens barna kanskje er mer opptatte av å leke seg enn å være effektive. Man jobber med selvstendighet i av – og påkledning og mye er rutinebasert. Et kryssende behov kan her være at personalet ikke ser mulighetene til å bruke situasjoner til gode samtaler som treffer barnets interesser og styrker språkutviklingen. At det kun blir de barna som trenger mest støtte som får språklig interaksjon med de voksne (Sandvik, 2021, s.36). Barnehagebarn innehar ikke kompetansen til å lese selv og må derfor tilegne seg kunnskap gjennom andre mennesker om tema barna er opptatte av. Dette medfører at hverdagssamtalen blir en viktig arena for barns kunnskapstilegnelse og språklæring. Ved at barn deltar aktivt i samtale med voksne støtter og stimulerer man deres språklæring, kunnskapsbygging, generell læring og fonologisk bevissthet (Gjems, 2023, s.47).

2.7 Danning

Gjennom samtaler utvikles barnas ordforråd, og ved å befinne seg i stimulerende omgivelser utforsker barna språket sitt. Både med hverandre og med personalet. Ved å legge til rette for samtaler med barna settes språket ut i spill og bruk, samt at det bidrar til barns danning (Fodstad, 2018, s.101). I rammeplan for barnehage, 2017 står det at barnehagen skal fremme danning. Barna skal få utvikle kritisk tenking, etisk vurderingsevne, evnen til å yte motstand og handlingskompetanse gjennom blant annet dialog slik at de kan bidra til endringer. Som ansatt i barnehagen skal man utfordre barnas tenking og invitere dem inn i utforskende samtaler (Kunnskapsdepartementet,2017). Danning handler i korte trekk om hvem vi er og hvordan vi samhandler og samtaler med andre (Öhman, 2016, s.100). Det å lytte til noen, fremtre som interessert i hva samtalepartneren sier åpner opp for dialog og kommunikasjon, som da utvikler barnets egne forståelser og bidrar til og danning. Danning må starte med barnet selv, og ta utgangspunkt i hvilket erfaringer den innehar, samt egne spørsmål (Öhman, 2016, s.101). Som ansatt i barnehagen er det viktig å la barna få delta i et lyttende, kommuniserende og reflekterende felleskap, samtidig som det får være delaktig i forståelsesprosessen som befinner seg der og da. Selv om barna skal få være delaktig, må det

også få mulighet til å tre ut av denne forståelsesprosessen igjen, omforme den og skape sin egen. Barnas rett til delaktighet slik rammeplan for barnehage (2017) setter søkelys på gir oss en større mulighet for å skape varige muligheter for å legge større vekt på samtale som en del av språklæringen (Öhman, 2016, s.101).

2.8 Spørsmålstyper i samtalen

Hvordan de voksne stiller spørsmål til barna spiller en avgjørende rolle når det gjelder å få barna til å bruke språket sitt (Semundseth, 2018, s.20) Monsen og Randen (2021, s.134) belyser makten voksenpersoner besitter ved at man også har en eksklusiv rett til å både initiere og avslutte samtaler, tildele ordet i noen sammenhenger. Semundseth (2018) trekker også frem Heath (1982) sitt søkelys på voksnes bruk av spørsmål rettet mot barn hvor hun påpeker at dialoger hvor voksne stiller en god del reelle og autentiske spørsmål, i større grad er preget av symmetri og i mindre grad av dominans, sammenlignet med dialoger der spørsmålene fra den voksne i stor grad er lukkede med en kontrollerende funksjon (Semundseth, 2018,s.21). med dette menes at i et språklæringsperspektiv anses åpne spørsmål som hensiktsmessig. Ved å benytte seg av åpne spørsmål gir man barn anledning til å bruke språket sitt mer aktivt og variert. Dette skjer på bakgrunn av at det fremsettes på en måte som oppmuntrer barn og utfordrer til å forklare, argumentere, presisere eller fortelle hva barnet mener istedenfor å svare «Ja» eller «Nei» (Semundseth, 2018, s.21). Spørsmål barn kan svare ja, eller nei på stiller mye mindre krav til barnets språklige ferdigheter enn spørsmål som begynner med spørreord (Høigård,2013, s.54). Å benytte seg av åpne spørsmål blir viktigere desto bedre barnets språkferdigheter blir ifølge Høigård (2013, s.55) åpne spørsmål inviterer den man samtaler med til å formulere seg på en langt mer utførlig måte enn hva lukkede spørsmål gjør. Ved å stille slike åpne spørsmål gir det rom for fabulering, at man undrer seg, for resonnering og argumentasjon. Den beste støtten de voksne kan gi barnet i utviklingen av samtaleferdigheter er ifølge Høigård (2013, s.55) å bruke reelle og åpne spørsmål, samt å vise tydelig interesse for barnets svar

3.0 Metode

I problemstillingen rettes søkelyset mot språkarbeid i barnehagene der barnegruppa er flerspråklig sammensatt. Å velge en forskningsmetode kan være utfordrende, men ofte baserer det seg på hvilken problemstilling man har valgt (Bergeland og Jæger, 2022, s.66). For å forstå valget av metode bedre må vi se på forskjellen mellom kvalitativ og kvantitativ metode. Kvalitativ forskning handler om å søke forståelse av sosiale fenomener, enten ved å ha nær

kontakt med deltakere i felten ved bruk av intervju eller observasjon eller ved å analysere tekster og visuelle uttrykksformer (Thagaard, 2018, s.15). Kvantitativ metode derimot kjennetegner at undersøkelsesopplegget er mer preget av et strukturert design som baserer seg på avstand og selektivitet i relasjon til kildene slik som statistikk, spørreskjema eller strukturert observasjon (Thagaard, 2018, s.16). Kvalitativ og kvantitativ metode baserer seg på ulike forskningslogikk ifølge Thagaard (2018) da kvalitativ metode baserer seg på subjekt - subjekt forhold mellom forsker og de personer vi velger å studere. Dette medfører at kontakten vi har med deltakere i felten har betydning for hvordan vi utvikler de dataene vi får innhentet, mens kvantitativ metode baserer seg mer på distanse mellom forsker og de som deltar i prosjektet (s.16). Problemstillingen kan undersøkes både med kvalitative og kvantitative metoder. Da jeg var interessert i de ansattes egne forståelse og fortellinger om deres språkarbeid, var det rimelig å velge kvalitativ metode i form av intervju eller samtaler med de som kjenner dette arbeidet best. På grunn av oppgavens omfang og tid valgte jeg å gå for kvalitativt intervju med en delvis strukturert tilnærming (Thagaard,2018, s.91). Jeg utdyper dette i neste delkapittel.

3.1 Kvalitativt intervju som forskningsmetode

En del av forskningsprosessen innebar å velge hvilken type intervju som egner seg i mitt kvalitative forskningsprosjekt. Jeg har valgt å benytte meg av en semi-strukturert intervjuform, da jeg ønsket at informantene skulle få mulighet til å dele mest mulig i henhold til intervjuguidens spørsmål. Thagaard (2018, s.90) beskriver det semi-strukturerte intervjuet for å bære preg av en forhåndsbestemt rekkefølge på spørsmålene, hvor det kvalitative aspektet trer frem ved at intervjupersonen står fritt til å utforme svar og presentere sin egen forståelse av prosjektets tema. Jeg tenkte derfor at det semi-strukturerte intervjuet ville gi alle informantene det samme utgangspunktet med like spørsmål, samtidig som de får muligheten til å uttrykke det de selv mener står av verdi for dem. Dette danner et godt grunnlag for gode og rike datamaterialer, da intervjupersonen står mer fritt til å vinkle svarene slik de forstår dem, samtidig som de forhåndsbestemte spørsmålene legger føringer for intervjuets struktur.

Jeg valgte å gå for en delvis strukturert tilnærming for å skape mer flyt i samtalen. Ved å gå for en delvis strukturert intervjuguide får man mulighet til å følge det intervjupersonen forteller, samtidig som man sørger for at de temaene jeg har valgt meg ut i intervjuguiden knyttet til problemstillingen blir besvart (Thagaard, 2018, s.91). Dette ga intervjuet en fleksibel struktur og jeg fikk muligheten til å tilpasse spørsmålene ut ifra hva intervjupersonen

fortalte, samtidig som at jeg kunne inkludere flere spørsmål om temaer som ikke var planlagt på forhånd (Thagaard, 2018, s. 91).

3.2 Adgang til felten

I forkant av intervjuene kontaktet jeg ulike barnehager på e-post og telefon for å få tak på informanter som ønsket å stille til intervju. Jeg sendte ut en intervjuguide med tilleggsspørsmål til alle informantene mine. Jeg avtalte tidspunkt til intervjuene ca. to uker i forveien og gjennomførte intervjuene i deres barnehager. Jeg valgte å holde intervjuene i informantenes barnehager da jeg ønsket at informantene mine skulle føle seg mest mulig komfortabel og trygge på omgivelsene. På den måten ble det enklere å snakke fritt knyttet til spørsmålene i intervjuet. Et intervju er en mellommenneskelig situasjon som samtaler om et felles tema. Som intervjuer må man etablere en god atmosfære hvor den intervjuede føler seg trygg nok til å snakke fritt om sine egne opplevelser og følelser (Bergsland og Jæger, 2022, s.34). Siden jeg selv jobber i barnehage og har gjennomført intervjuer i tidligere praksisperioder følte jeg meg trygg på å gjennomføre et delvis strukturert intervju. Når man jobber i barnehage må man blant annet ha utviklingssamtaler med foreldre og veiledning med ansatte, siden dette var noe jeg var godt vant med følte jeg meg trygg på å snakke med informantene om tema jeg selv var nysgjerrig på. Et delvis strukturert intervju innebærer at man har en intervjuguide, men at man fortsatt kan gå utenfor spørsmålene om det dukker opp tema som ikke var planlagt på forhånd (Thagaard, 2018, s.91).

3.3 Utvalg av informanter

I denne bacheloroppgaven har jeg valgt å ta en strategisk tilnærming til valg av informanter. Dette betyr at jeg har valgt en utvelgingssprosess som jeg mener er hensiktsmessig for problemstillingen min. Ifølge Thagaard (2018, s.54) er strategisk utvelging noe som baserer seg på at man systematisk velger personer eller enheter som har disse egenskapene eller kvalifikasjonene som er strategiske i forhold til den problemstillingen man har. Jeg valgte å intervju tre pedagoger med bakgrunn som barnehagelærer som jobbet i barnehager med flerspråklige barn i barnehagene sine. I to av barnehagene var det mange flerspråklige barn, mens i den tredje barnehagen var det en homogen gruppe av etnisk norske barn. Jeg ble først klar over at den ene barnehagen ikke hadde flerspråklige barn når intervjuet startet. Fordi barnehagen tidligere har jobbet med flerspråklige barn og intervjupersonen hadde god innsikt i språkarbeidet, valgte jeg å gjennomføre intervjuet og anvende data jeg fikk fra det.

Jeg valgte 3 ulike barnehager med flerspråklige barn for å se hvordan de jobbet med språk. Det to av pedagogene hadde til felles var at de hadde en spesialpedagogrolle i barnehagen. Det at to som stilte til intervju hadde en spesialpedagogrolle var et valg barnehagene hadde tatt. Og var ikke en del av mitt strategiske utvalg. Ved å strategisk velge informantene mine fikk jeg mulighet til å sammenstille likhetene mellom dem noe som var med på å besvare problemstillingen min «Hvordan foregår språkarbeidet i ulike barnehager med flerspråklige barn»

3.4 Beskrivelse av gjennomføring

Man må etablere god kontakt med intervjupersonen slik at han eller hun oppmuntres til å gi tilstrekkelig informasjon om de temaene vi ønsker kunnskap om (Thagaard, 2018, s.99). På forhånd forberedte jeg meg ved å tilnærme meg informasjon og kunnskap om hvordan man gjennomfører et intervju, hvordan kroppsholdningen min bør være, samt hvilket spørsmål man skal stille. Jeg valgte å ha intervjuene alene og følte at jeg klarte å opprettholde øyekontakt og skape tillit til informanten. Jeg startet alle intervjuene med å fortelle litt om meg selv, samt ha en uformell samtale før selve intervjuet for å skape en fortrolig atmosfære og god kontakt med informantene. Thagaard (2018, s.99) hevder at et overordnet mål for intervjusituasjon er at man som intervjuer skaper en tillitsfull og fortrolig atmosfære. Jeg følte jeg skapte en tillitsfull og fortrolig atmosfære med mine informanter ved at jeg på forhånd tok kontakt med dem, trygget de ved å sende intervjuguiden på forhånd og hadde søkelys på å stille åpne og reflekterte spørsmål i løpet av intervjuet. Å intervju noen om et tema du selv engasjerer deg i kan by på utfordringer, noe det til en viss grad gjorde for meg. Dette gjorde at jeg måtte fokusere på å være en aktiv lytter og la informantene svare uten at jeg la til tilleggsspørsmål for å få det svaret jeg forventet. Dette syntes jeg at jeg lyktes med og engasjerte meg i refleksjonene til informantene da de var genuint interessante. Ved å være genuint til stede i intervjuet, vise oppriktighet og engasjement kan vi karakterisere det som et vellykket intervju (Thagaard, 2018, s.104). Jeg opplevde selv at intervjuene ble vellykket og jeg fikk mange gode, men uforventede svar.

3.5 Transkribering og analysearbeid

Når jeg skulle gå i gang med analysearbeidet valgte jeg å gå for en induktiv tilnærming. Dette innebærer at jeg jobbet med dataene jeg innhentet fra intervjuene for å utvikle begreper på bakgrunn av analysen (Thagaard,2021, s.172). Jeg transkriberte alle intervjuene og benyttet meg av temaanalyse der målet var å fordype meg i de ulike temaene som kom opp i

forskningen (Thagaard, 2018, s.177). Transkriberingen var en viktig prosess med tanke på prosjektets kvalitet. Å bearbeide et intervju på den måten får man mulighet til å oppleve intervjuet på nytt. Man omformer muntlig språk og kroppsspråk om til tekst, noe som gjør datamaterialet mer tilgjengelig for analyse (Dalland, 2017, s178). Etter å ha fått ned alt i tekstformat bearbeidet jeg teksten, hvor jeg fant mange likheter mellom den barnehagen som ikke hadde flerspråklige barn og de to andre. På bakgrunn av det valgte jeg å bruke datamaterialet jeg fikk fra intervjuet med barnehagen uten flerspråklige barn for å sette søkelys på at språkarbeid gagnar alle uavhengig av om de er flerspråklig eller ei. Videre merket jeg meg temaene som ble tatt opp gjentatte ganger og deretter valgte ut de jeg ønsket å fordype meg i. Temaene jeg til slutt kom frem til var: Personalets rolle, små grupper, prosjektarbeid, og samtalen som læringsarena. Under hvert tema hadde jeg underkategorier som inneholder hvor mange ganger informantene var innom, da for eksempel «benevning». Jeg valgte å se på hvor mye fokus det var på hvert tema i de ulike intervjuene. Til slutt sammenfattet jeg dataene jeg hadde fra hvert intervju i en tabell som beskriver antall ganger informantene var innom temaene i løpet av intervjuene til sammen.

Denne tabellen viser hvor ofte informantene nevnte de ulike temaene til sammen. Temaene som er presentert er valgt basert på problemstillingen: «Hvordan foregår språkarbeidet i ulike barnehager med flerspråklige barn»

Underkategoriene knyttet til hvert tema stammer fra hva informantene snakket om under.

Tabell 1 – resultat av analysen

Tema	Antall
Personalets rolle	30
Til stede	13
Ansvar	10
Observasjon	11
Små grupper	17
Lek	12
Spill	11
Samtalen som læringsarena	28
Benevning	14
Språktrening	9
Prosjektarbeid	19
Felleskap	11

3.6 Kvalitetsvurdering

Kvalitetsvurdering handler om å vurdere prosjektets kvalitet (Bergsland & Jæger, 2022, s.44). I et slikt forskningsprosjekt er det hensiktsmessig å kontinuerlig reflektere over sine egne valg i forbindelse med innsamling av data og hvilken strategi man velger for utvalg av informanter (Bergsland og Jæger, 2022, s.44). I løpet av forskningsprosjektet har jeg tilegnet meg ny kunnskap som skal komme til syne på en presis og god måte i tekstform. Det har foregått en kontinuerlig dialog mellom empiri og teori, som da har påvirket hvordan jeg har tolket de empiriske funnene mine. For å vurdere om de funnene som er gjort i et kvalitativt intervju er gyldig nok brukes ofte begrepene reliabilitet og validitet. Reliabilitet knyttes opp imot om forskningen er utført på en pålitelig og tillitvekkende måte (Thagaard, 2018, s. 187). Man kan anse et funn som pålitelig dersom ulike forskere kommer frem til likt resultat ved å anvende like metoder (Thagaard, 2018, s.187). I mitt forskningsprosjekt kan jeg ikke garantere at mine funn er en sannhet for alle. Hovedgrunnen til dette er at jeg kun hadde et utvalg av tre pedagogers refleksjoner og meninger å ta utgangspunkt i. Funnene i min oppgave er presentert på bakgrunn av mine tolkninger, som da vil bære preg av min egen forforståelse og holdning. Olav Dalland (2017, s.121) mener at de erfaringene, kunnskap, holdninger virker inn på hvordan vi tolker og bearbeider innsamlet data. Å benytte seg av kvalitativt intervju som forskningsmetode kan inneha svakheter da man til enhver tid må være påkoblet og stille utfyllende spørsmål som er relevant for problemstillingen (Dalland, 2017, s.120). Man må kontinuerlig vurdere om informanten har forstått spørsmålet riktig, eller om jeg selv skulle stilt flere spørsmål. I intervjuene mine benyttet jeg meg av lydopptak slik at jeg fikk sikret nøyaktighet i informasjonen informantene ga meg. Ved å benytte seg av lydopptak får man den mest fyldige informasjonen om dialogen mellom informant og forsker. Man får konsentrere seg om spørsmålene og hvordan informanten reagerer i løpet av intervjuet. Om man også velger å benytte seg av sitater fra informantene vil det kvalitetssikres ved at man vet at disse finnes ordrett i lydfilen (Thagaard ,2018, s. 112). Til tross for at lydopptak er en pålitelig måte å sikre datainnsamling på er det fortsatt rom for feil. I et slikt arbeid må man være nøyaktig med transkriberingen og ikke fortolke eller endre meningsinnholdet (Dalland, 2017, s.120).

Validitet handler om relevans og gyldighet. Med dette menes at det jeg forsker på må ha relevans og være gyldig for den problemstillingen jeg har satt meg (Dalland, 2017, s. 52). Er det jeg har trukket ut av funnene relevant for min problemstilling? Ved å referere til Silvermann (2014) sier Thagaard (2018, s.189) at vi kan styrke validiteten av

forskningsprosjektet ved å legge vekt på teoretisk gjennomsluktighet. Validiteten i forskningsprosjektet mitt vil bli belyst av min bearbeiding av datamaterialet. Jeg valgte å trekke inn flere ulike sider av språkarbeidet i min intervjuguide, slik at jeg fikk se hvilken sider informantene mine engasjerte seg mest for i sammenheng med temaet. Deretter valgte jeg å gå for en induktiv tilnærming og trekke frem det jeg fant som hovedfunn i intervjuene inn i oppgaven. Jeg valgte å utarbeide en tabell for å synliggjøre disse funnene og for å vise hva som ble vektlagt.

3.7 Etske retningslinjer

Når man velger en forskningsmetode som krever nær kontakt mellom forsker og de personene man velger som informanter, får man data som kan knyttes opp imot de personene som deltar i forskningsprosjektet (Thagaard, 2018, s.21). Dette innebærer at man må ta hensyn til personopplysningsloven (2018) som har et formål å beskytte den enkelte mot personvernskrenkelser gjennom behandling av personopplysninger. For å sikre at forskningsprosjektet mitt var i tråd med personopplysningsloven (2018) valgte jeg å søke SIKT, dette fordi jeg ønsket å ha mulighet til å kontakte informantene mine enten på telefon eller E-post, kunne bruke lydopptaker under intervju og at behandlingen av personopplysninger da ble gjort på lovlig vis slik personvernordningen, art.6 nr. 1 bokstav a legger vekt på (Personopplysningloven, 2018) når jeg fikk samtykke til å behandle personopplysninger gikk jeg i gang med å kontakte de ulike barnehagene jeg ønsket å intervju.

Når man skal «forske på mennesker» finnes det tre viktige etske hovedprinsipper ifølge blant annet Bergsland og Jæger (2022), Thagaard (2018) og Dalland (2017) Informert samtykke, Konfidensialitet og Konsekvenser.

Informert samtykke omhandler å gi informanten informasjon om forskningsprosjektet overordnede mål, at det er på frivillig basis og at man har mulighet til å trekke seg når som helst, slik at deltakerne i prosjektet får et grunnlag for å vurdere om de ønsker å delta og gi sitt samtykke (Thagaard, 2018, s.23). Informantene mine fikk et skriftlig samtykkeskjema som de fikk mulighet til å lese igjennom og reflektere over før de bestemte seg for å skrive under. Dalland (2017, s.106) påpeker at skriftlig samtykke, altså en underskrift fra informanten kan være en beskyttelse for den som skal foreta en slik undersøkelse da man har mulighet til å gå tilbake til det inngåtte samtykke om uenigheter eller tvil skal oppstå.

Konfidensialitet medfører at man ikke skal offentliggjøre personlige data som kan gi mulighet for å avsløre informantens identitet. Dette innebærer at personlige opplysninger skal være avidentifisert og anonymisert (Thagaard, 2018, s. 24). For å sørge for at mine informanter forble anonym og sikre at identiteten deres ikke ble offentliggjort erstattet jeg alt av navn med en kode som jeg oppbevarte separat og innlåst slik at det kun var jeg som hadde tilgang til det. Ifølge Dalland (2017, s.102) sikrer man at opplysningene er avidentifisert ved å erstatte navn, personnummer eller andre personentydige kjennetegn med nummer, kode eller fiktivt navn osv separat fra direkte personopplysninger. Siden jeg også brukte lydopptak for å sikre at alt av data ble dokumentert hadde jeg også stemmene deres på opptak. Dette medførte at jeg transkriberte alt som ble sagt ordrett, men byttet ut dialekten med bokmål slik at det ikke ble mulig å identifisere dem. Dette for å sikre at informantene mine ble avidentifisert.

Konsekvenser for informantene om de deltar i forskningsprosjektet er noe som må vurderes, da i form av om det kan påføres mulig skade. I forskningsprosjektet mitt kan jeg ikke se at det mine informanter ga meg opplysninger om kan gi negative konsekvenser noe som jeg også påpekte i samtykkeskjema (Vedlegg 1)

4.0 Presentasjon av funn og drøfting av empiri

I denne delen skal jeg se nærmere på og presentere min empiri. Jeg skal drøfte i lys av teori og benytte meg av direkte sitater som ble sagt i intervjuene av de ulike informantene for å danne et helhetlig perspektiv på mine funn. Som nevnt tidligere er problemstillingen min «Hvordan foregår språkarbeidet i ulike barnehager med flerspråklige barn»

Etter å ha bearbeidet de funnene jeg har gjort meg ser jeg at informantene legger særlig vekt på visse områder. Jeg har valgt å bygge opp dette kapitlet i temaene jeg presenterte i analysen. Med utgangspunkt i funnene presentert i tabellen har jeg følgende fire kapitler: Personalets rolle, samtalen som læringsarena, små grupper og til slutt prosjektarbeid

4.1 Personalets rolle

Slik jeg har forstått personalets rolle i språkarbeidet skal man være tilstedeværende, påkoblet oppmerksom. En voksenperson i barnehagen har en sentral plass i språklæringen. Man bør ha utviklet en god tilværelseskompetanse og være emosjonelt «påkoblet», følge barna og hjelpe barna til å forstå og bli forstått. Dette ser jeg også i sammenheng med rammeplan for barnehage (2017) sitt krav til den voksne, om å legge til rette for varierte og positive

erfaringer med språk, anerkjenne og respondere på barns ulike verbale og non-verbale uttrykk, samt å støtte barnas språkutvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Jeg opplevde at alle hadde en felles enighet av personalets rolle i språkarbeidet. Når jeg spurte hvordan de jobbet med språk svarte informant 1:

«Jeg synes ikke jeg «jobber» med språk. Det er jo en selvfølge at vi må ha fokus på språk, spesielt når vi har så mange flerspråklige barn slik at de får et godt grunnlag for å kommunisere og bli en del av barnegruppa, det er jo det som er det viktigste og aller mest positive» - Informant 1

Jeg synes dette utsagnet «jeg synes ikke jeg jobber med språk» var spennende og ville at informanten skulle utdype mer hva hun mente med dette. Jeg spurte dermed videre «Når du sier at du ikke jobber direkte med språk, hva mener du da? Svarte informant 1:

«nei, altså ikke i det allmennpedagogiske arbeidet fordi det er jo så implementert i oss. Det er en del av oss, når vi sitter og spiser med barna til lunsj er jo det en suveren arena for språktrening, å benevne, stille spørsmål og sette ord på ting. La barna fortelle og pass på at alle får snakke» - informant 1

Som informanten her beskriver, er det en selvfølge at personalet skal være til stede og se mulighetene for å implementere språktrening i dagligdagse gjøremål. Som Kibsgaard (2018) belyser er personalets rolle en særdeles viktig komponent i barnas språklæringsprosess.

Som voksen anstrenger man seg litt ekstra for å forstå, stille oppfølgingsspørsmål og være oppmerksom på å videreutvikle den samtalen som allerede er i gang (Kibsgaard, 2018, s.28). Barns språktilegnelse er avhengig av å ha god kontakt med språkmodeller og de som gir barn muligheter til å uttrykke seg. Rammeplan for barnehage (2017) sier at personalet skal være bevisst på sine roller som språklige forbilder og være lyttende voksne i kommunikasjon med alle barn (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Jeg spurte også informant 2 om hvordan de jobbet med språk, hvor informanten vektla personalets rolle i arbeidet:

«Med de flerspråklige barna må vi være litt mer påkoblet, noen av barna forstår kanskje ikke alt vi sier og følger bare strømmen. Så vi prøver å være veldig tett på i overganger og observerer barna slik at vi vet hvem vi bør være tett på, men det kan like gjerne være et norskspråklig barn som et flerspråklig barn som trenger den støtten» - informant 2

Dette understøttes av informant 3 som også understreker viktigheten av å være tett på og observere barna for å oppfatte mangelfull språkutvikling

For språkmiljøet i barnehagen er personalets tilstedeværelse og kompetanse helt avgjørende (Høigård,2018, s.173). I de fleste barnehagene i dag finner vi et bredt språklig og kulturelt mangfold. I et godt etablert språkmiljø vil personalet se dette som en ressurs. Men for at dette skal synliggjøres i praksis må personalet i barnehagen være påkoblet og tett på barna (Høigård,2018, s.173) Utfordringen kan være om personalet ikke ser verdien i et språklig og kulturelt mangfold. Språklæringen skjer når barna er i aktivt samspill med andre og tilværelseskompetansen til personalet vil dermed spille en stor rolle og da kanskje i større grad for de flerspråklige barna.

Informantene mine belyste flere ganger hvor viktig det var at de var til stede og hvordan de kan støtte opp barna i språket. Blant annet fortalte informant 1:

«Jeg føler vi er engasjerte og tilstedeværende for barna, det å være en tolk eller brobygger i leken til barna når det er flerspråklige barn til stede er jo kjempeviktig. For vi i personalet kan ofte forstå barna bedre enn hva barna forstår av hverandre selv, og kan nøste opp i misforståelser eller hjelpe barna i ulike situasjoner» - informant 1

Det informanten gir uttrykk for her er i tråd med hva Margareth Sandvik (2021, s.61) belyser om personalets rolle i leken og viktigheten av å være en tilstedeværende voksen som både hjelper barn i lek, men også inspirerer og initierer til ulike type leker slik at barna får brukt språket variert. Leken er en fin arena for å implementere språkarbeid i, men det kan by på utfordringer om personalet da ikke ser nyttiligheten og mener leken er «bortkastet tid». I intervjuene kom det frem at alle i personalet kunne bli flinkere til å jobbe aktivt med språkarbeidet.

«Det er lett at det kun blir noen få som bærer språkarbeidet, mens de andre skygger banen og tenker at det her fikser du» - Informant 3

Dette ble sagt av informant 3 under intervjuet når jeg spurte om noe kunne forbedres. Dette kan tyde på at språkarbeid er noe som kontinuerlig må jobbes med innad i personalgruppen slik at det ikke kun blir enkeltpersoner som skal bære hele arbeidet, men at det blir en naturlig del av alle slik som informant 1 ga uttrykk for.

Å være bevisst over sin egen praksis er ikke alltid like lett, og man kan fort tenke at noen andre tar dette, men alle ansatte i barnehagen har et samfunnsmandat og verdigrunnlag å

forholde seg til. Det kan også reflekteres over hvordan man kan skape et godt strukturert språkarbeid om det kun er en person som skal «dra lasset».

4.2 Samtalen som læringsarena

Samtalen som en viktig læringsarena har blitt påpekt flere ganger i løpet av intervjuene. Informantene la stor vekt på viktigheten av å samtale med barn som en del av språkarbeidet. Ut ifra kunnskapen jeg har tilegnet meg gjennom teori og de funnene jeg har gjort meg forstår jeg samtalen som en konsentrert språklig interaksjon som blir til, ved at to eller flere deltakere deler en følelse av felleskap gjennom delt oppmerksomhet (Gjems, 2023, s. 18).

I et av intervjuene ble det spurt om de opplevde at noen ikke så nytten i å jobbe med språk. De svarte at det ikke var noe de opplevde og at alle bidro med å blant annet samtale med barna. For informanten var det en selvfølge at alle så nytten i språkarbeidet da det var noe de ofte hadde som tema på personalmøter og utviklingsmøter på tvers.

«Det har vi fokus på, den dagligsamtaalen. Du tar ikke et barn på fanget og kler på det mens du er helt stille, du skal snakke og benevne. Bruk språket.» - Informant 1

Slik jeg tolker det informant 1 forteller virker hun reflektert over sin egen praksis og trygge på at den jobben hun gjør er i tråd med hva blant annet Vygotskij sier i forhold til at hverdagssamtalen er den viktigste kanalen for overføring av språk og kunnskap (Gjems, 2023, s.30). Det er viktig at man legger til rette for samtaler i ulike hverdagssituasjoner slik som påkledning da barna får utviklet språket og tilegnet seg nye ord, og begreper ved å snakke om det som faktisk skjer. Margareth Sandvik (2021, s.35) belyser garderobesituasjon som en god arena for den ansatte å få kontakt med barna som det kanskje ellers ikke er rom for, og tilrettelegge for aktivt språkbruk. Ut ifra kunnskapen jeg har tilegnet meg både igjennom barnehagelærerutdanningen og i dette forskningsprosjektet kan jeg også se på garderobesituasjonen som en god arena for språklæring. Det er der personalet blant annet møter barna om morgenen når de kommer, er med dem i påkledning situasjoner både på tur inn og ut, og sammen med dem når de skal dra hjem. Slik Sandvik (2021) beskriver er det ikke kun benevning som foregår i påkledningssituasjoner. Ofte er det også lek involvert. Man leker med barna, oppmuntrer og gir påkledningssituasjonen en egenverdi (Sandvik, 2021, s.36)

Til tross for at garderobesituasjonen er en god arena for barna å bruke språket kan det også være en utfordring om personalet ikke ser verdien med språktrening i garderobesituasjon.

Man jobber kontinuerlig med å gjøre barna selvstendig og det er ofte rutinebaserte oppgaver. Slik som å holde opp votten hvor barna stikker hånden i votten, uten at det trenger utveksles ord mellom personalet og det gjeldende barnet. Sandvik (2021) skriver at i garderobesituasjonen kan kryssende behov oppstå. Personalet som vil få barna ut og inn, mens barna velger å leke istedenfor å være raske og effektive. At det ofte er rutinebasert og de barna som er mest selvstendig får mindre språklig interaksjon med de voksne enn barn som har et større behov for assistanse under påkledning (Sandvik, 2021, s.36) Det kan også reflekteres over konsekvensene av for lite bemanning i overgangssituasjoner. Hvilken påvirkning det kan ha på språklæringen når voksentettheten ikke er like god.

Et annet aspekt som ble belyst av informantene knyttet til samtalen som språklæringsarena var hvordan åpne og lukkede spørsmål kunne ha innvirkning på samtalen, blant annet satte informant 2 søkelys på viktigheten av hverdagssamtalen og deres praksis:

«Den hverdagssamtalen, hvor bevisst vi er på å gjenta og få barna til å snakke, stille åpne spørsmål. Det er så viktig i språkarbeidet, men samtidig er det så normalt. Det er slik jeg jobber, men det er jo faktisk språkarbeid» – informant 2

Som informanten påpeker, er åpne spørsmål vesentlig for å få barn til å snakke. Å stille spørsmål på en slik måte at det stilles krav til barnets språkferdigheter er viktig for at barna skal få utviklet seg, ved å være en bevisst voksenperson kan man ha større mulighet til å skape gode læringsmuligheter i samtalen enn om man kun stiller lukkede spørsmål med lite interesse. Ved å stille lukkede spørsmål, stilles det mye mindre krav til barnet noe som kan føre til dårligere samtaleferdigheter. Dette er i tråd med hva Høigård (2019, s.55) belyser om voksnes støtte i utviklingen av samtaleferdigheter ved å bruke reelle og åpne spørsmål, og å vise interesse for barnets svar. Ut ifra hva informant 2 sier og generelt i intervjuene oppfattes det som at utviklingen av samtaleferdigheter er høyt prioritert i språkarbeidet uavhengig av om det er flerspråklige barn der eller ikke. Det kan likevel spekuleres på om denne praksisen er en sannhet for alle i barnehagen da informanten påpeker at det er den måten hun jobber og ikke hver enkelt ansatt på avdelingen.

4.3 Små grupper

Å dele opp i små grupper som en del av deres språkarbeid var noe alle informantene hadde søkelys på i intervjuene. Som nevnt i teoridelen er å dele opp i små grupper en måte å jobbe

på innenfor strukturert språkarbeid. Når jeg spurte hvordan språkarbeidet deres var svarte informant 1:

«For å sørge for at alle barna får like mye stimuli på språk har vi delt avdelingen i mindre grupper slik at det kun er to – tre barn per gruppe midt på dagen. På denne måten sørger vi for at alle får lik stimuli på språk gjennom høytlesning, munnmotoriske aktiviteter, rollespill og eventyr for å nevne noe»- informant 1

Dette sitatet fra informanten viser at personalet har valgt å jobbe strukturert med sitt språkarbeid og velger å dele i mindre grupper for en mer helhetlig arbeidsmåte innenfor språket. Kibsgaard & Husby (2014, s.21) belyser denne måten å jobbe på som et supplement til den språktilegnelse barna får i den naturlige omgangsformen i barnegruppa. Slik jeg tolker informantens utsagn virker de bevisste på deres arbeidsmetode og hvordan legge til rette for at alle barna får like mye språkstimulering. I samtalen med informanten satte hun også søkelys på hva rammeplanen sier om at alle barna skal få likt tilbud på språk (kunnskapsdepartementet, 2017). Dette viser meg at informanten er bevisst over det samfunnsmandatet hun har å forholde seg til og legger språkarbeidet opp etter behovet til barna.

Informant 2 svarte:

«det er nok de flerspråklige barna som blir tatt mest ut i mindre grupper da det er de som trenger litt ekstra» - informant 2

Som Magnhild Selås (2022, s.196) beskriver kan gruppeinndeling være språkstimulerende. Når man setter opp en mindre gruppe med barn får de noe felles de kan jobbe med og får mulighet til å trene på språket. Ut ifra det informanten sier kan man forstå det slik at det er det beste for de flerspråklige barna å bli tatt ut av gruppa for å få ekstra støtte i språklæringen. Informant 2 ga også uttrykk for at det ikke skulle bli et skjevt skille at de flerspråklige barna fikk mer språkstimulering:

«de flerspråklige barna for nok litt mer enn de norske barna, men samtidig så er vi veldig bevisst over at det ikke skal bli et skjevt skille» - informant 2

Man kan undres over om denne tilnærmingen er gunstig for barna og barnegruppa da barna ikke har med seg gode språkmodeller i samme alder, men kun en ansatt. Sett i lys av teori mener derimot Høigård (2019, s.154) at det er gunstig for de flerspråklige barna å jobbe med individuelle språktreningsøkter da man kan jobbe med temaer barna trenger mer trening på.

Når man ser på gruppeinndeling som en del av andrespråkarbeidet kan man tenke om det har noe nytteverdi når det ikke er flerspråklige barn til stede, informant 3 belyste dette mer:

«de fleste barna har relativt god språkforståelse, men vi ser at ved mindre grupper får vi sikret at alle barna får nok språkstimulering» - informant 3

Alle informantene hadde et likt syn på små grupper som en god måte å jobbe strukturert i språkarbeidet. Uavhengig av om det er flerspråklige barn i barnehagen så alle informantene verdien i å gjennomføre små grupper. Som informant 3 belyser handler det om å sikre at alle får nok språkstimulering, noe vi kan se verdien i ut ifra teoridelen. Det kan være språkstimulerende, og ha god effekt på barns læring slik Magnhild Selås (2022,s.196) belyser. Å jobbe strukturert med språkarbeidet krever at det er nok bemanning i barnehagen til å få gjennomført på en helhetlig måte. Det kan tenkes at mye av det strukturerte arbeidet faller bort når det er liten voksentetthet, og det dynamiske språkarbeidet får litt større plass i språklæringen. I intervju med alle informantene vektla de utfordringen med bemanning når jeg spurte om det var noe utfordringer knyttet til språkarbeidet. De fortalte at lite bemanning bremser språkarbeidet på mange måter da man ikke får tid til å sette seg ned med det ene barnet for å lese. Det ble også vektlagt at ved å gå underbemannet over lang tid mister man gnisten til å jobbe med det pedagogiske, og går inn i det en av informantene kalte for «overlevelsmodus»

Informant 1 belyste utfordringen slik:

«En annen utfordring handler kanskje ikke om utfordringen i selve språkarbeidet, men mer om bemanning. Det at vi ikke er nok folk. Det er jo det som gjør et godt språkarbeid vanskelig å gjennomføre. At etter endt arbeidsdag tenker jeg, herlighet har jeg nådd de barna jeg skulle ha nådd. Så fravær i personalet har definitivt innvirkning. Jeg tror nok folk tenker mye godt at i barnehage passer de bare barn, men de skulle ha vært inn og sett hverdagen vår. Hvor mye møter vi må på, pause avvikling, bortlåning av personal på en annen avdeling. Nei jeg kan bare fortsette, men det er nok den største utfordringen» Det informanten gir uttrykk for her understøtter viktigheten av å ha personalet på plass for å gjennomføre et godt språkarbeid.

4.4 Prosjektarbeid

«Vi har blitt mer bevisst på at prosjektarbeid er noe som blir noe barna har til felles, de lærer sammen. Før så tenkte vi ikke så nøye på at det er god språktrening, men nå er vi det mer bevisst» - informant 1

Under intervjuene kom vi inn på prosjektarbeid som en god arena for å jobbe med språk

Prosjektarbeid handler om å lære i felleskap. Den sosiokulturelle læringsteorien bygger på at barns språkutvikling skjer gjennom å bruke språket og være deltakende i sosial praksis ifølge Berg og Bjørgen (2018) Slik informanten gir uttrykk for har de etter hvert tilnærmet seg denne måten å jobbe på. Vygotskij (1978) trekker frem språkutvikling som et sosialt fenomen i et sosialt handlende felleskap. Ved å benytte seg av prosjektarbeid som en metode for å utvikle språket sørger man for at barna får en veksling mellom planlagte og spontane aktiviteter som Rammeplan for barnehage (2017) belyser. I et av intervjuene snakket informant 3 om prosjektarbeidet de hadde og viktigheten av å tilrettelegge for å gi barna et godt taleverktøy:

«Det jeg tenker er viktig er å gi barna det gode taleverktøyet med tanke på skolestart og resten av livet. At vi jobber grundig og godt allerede i barnehagen»

Læring skal ikke kun skje i individuelle prosesser, men også i gruppeprosesser hvor barns læring stimuleres av andres oppfatning mener Djupvik, Hopperstad og Hovik (2022, s.7) det kan tolkes ut ifra informantens utsagn at denne arbeidsformen er en god måte å jobbe med språk på. Man kan også stille spørsmål om hvordan man kan gi barna et godt taleverktøy gjennom et prosjektarbeid. Som nevnt i teoridelen skaper prosjektarbeidet en felles arena for læring (Kjær,2016, s.19). Arbeidsformen skaper rom for samtale og engasjement i felleskap, dermed kan man også se på prosjektarbeid som en arena for danning. Rammeplan (2017) legger vekt på at barnehagen skal fremme danning gjennom at barna får utvikle kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evnen til å yte motstand og handlingskompetanse gjennom blant annet å samhandle med andre slik at de kan bidra til endringer i tillegg til at man skal legge til rette for å invitere barna inn i utforskende samtaler (Kunnskapsdepartementet, 2017). Dermed kan man se på prosjektarbeid som en læringsarena for språkutvikling og en måte for barna å utvikle det gode taleverktøyet som informanten satte søkelys på.

I forbindelse med intervjuene spurte jeg informant 2 hva hun anså som mest positivt i sitt språkarbeid hvor hun svarte:

«Å gå inn på avdeling å se et prosjektarbeid ut av en annen verden, hvor barna tar det med seg inn i leken og vi hører at det vi har jobbet med kommer til live med språket er så gøy, det er noe jeg kanskje anser som det mest positive» - informant 2

Det informanten beskriver er i tråd med hva Gjems (2018, s.100) sier om mestringen i samspill med andre barn danner livserfaring og styrking av språklæringen. Det barna har lært i

felleskap har de tatt med inn i leken og gir uttrykk for deres opplevelser gjennom å snakke med hverandre å dra det inn i leken. For at prosjektarbeid skal være en god arena for språklæring kan det tenkes at informantens språkpraksis er godt etablert. Slik Säljö (2023, s.113) beskriver utvikles barns læring i felleskap gjennom å delta i kommunikasjon og bli kjent med ideer tanker og praksis. I arbeid med de flerspråklige barna fortalte også informanten at barna ble mer aktive i samspill med andre når de hadde noe felles å snakke om. Det informanten vektlegger er de positive observasjonene de har gjort seg knyttet til barns språklæring gjennom prosjektarbeid og er i tråd med Kibsgaard og Husby (2014, s.100) sitt utsagn om at det sosiale felleskapet og språklæringen styrkes når barna er engasjert i et felles tema.

5. Avslutning

Denne bacheloroppgaven har vært en lærerik og krevende prosess. Gjennom oppgaven har jeg fått en enda større interesse for språkarbeid og hvordan legge til rette for best mulig språktilegnelse.

Problemstillingen som ble belyst er «hvordan foregår språkarbeidet i ulike barnehager med flerspråklige barn» Jeg har forsket på hvordan tre barnehager har jobbet med språkarbeid, og gjennomført et kvalitativt intervju for innhenting av data. Gjennom forskningen fikk jeg en god del interessante funn som ga meg et godt grunnlag i drøfting av empirien. Ved å drøfte funnene mine i lys av teori fikk jeg frem ulike perspektiver på språkarbeid i barnehagen og da særlig med flerspråklige barn. Man kan se ut ifra oppgaven at det er mange måter å legge opp et språkarbeid på og viktigheten av personalets rolle i et slikt arbeid. Som ansatt i barnehagen er man en viktig brikke i språkarbeidet. Det er personalet som oppfatter hvert barns språkutvikling, som tilrettelegger for at hvert enkelt barn får erfaringer med språket. Som voksen er man en god språkmodell. Man kan jobbe dynamisk, med de viktige hverdagsamtalene. Hvordan det å samtale med barn i dagligdagse situasjoner har positiv innvirkning på barnas språktilegnelse. Man kan også jobbe strukturert ved å dele opp barnegruppa i små grupper slik at de får et felles fokus på språklæringen. Å lære i felleskap var også en stor del av språkarbeidet, hvordan barna lærte språk og videreførte det inn i leken. Hvilken betydning det hadde at barna hadde noe felles å samtale om. I løpet av forskningen ble det også belyst viktigheten av å være nok bemanning i barnehagen for å kunne gjennomføre et godt språkarbeid, dette anser jeg kanskje som det viktigste funnet. Uten god

voksenteitet faller mye av det planlagte arbeidet bort. Det er ikke rom for å gjennomføre og man strekker ikke til. Bevissthet rundt sin egen rolle var også et betydelig funn i denne forskningen. Hvor bevisst man måtte være ovenfor barna, stille rette spørsmål for at barna skulle bruke språket sitt. Bevisstheten av å dele grupper når det er rom for det. Det ble også gitt uttrykk for det å være bevisst over egen arbeidsmetode for å skape et best mulig språkarbeid. For et godt språkarbeid skal bli gjennomført er det avhengig av ulike rammefaktorer slik som bemanning, bevisstheten rundt sin egen praksis, kunnskap og muligheter som byr seg.

Et annet aspekt av språkarbeidet jeg ble interessert i etter denne oppgaven var hvilken rolle foreldrene hadde i språkarbeidet. Ble de inkludert? Hvordan kan man bruke foreldrene som en ressurs i språkarbeidet?

Jeg føler jeg har fått gode svar fra informantene mine, men med tanke på at to av informantene hadde en spesialpedagogrolle og kanskje ikke var like mye til stede på avdeling slik en pedagogisk leder er, kan nok svarene og funnene ha sett annerledes ut om jeg hadde intervjuet fagarbeidere istedenfor. Hvis jeg skal tenke på veien videre, hadde det vært interessant å få svar på samme problemstilling gjennom å observere ulike avdelinger med samme utgangspunkt som informantene i forhold til flerspråklige barn. Ved å gjennomføre en observasjon er man selv til stede i situasjoner som informantene nå kun snakket om, på den måten kan jeg få en bedre innsikt på barnehagers språkarbeid og muligheten til å tolke ulike situasjoner. Denne bacheloroppgaven har gitt meg gode refleksjoner, interessante tanker og en gnist til å fortsette å jobbe bevisst med språkarbeid når jeg selv skal ut i jobben som barnehagelærer.

6. Litteraturliste

- Alstad, G.T. (2016). *Andrespråk og flerspråklighet i barnehagen: Forskningsperspektiver på barnehagepraksiser*. Fagbokforlaget
- Askland, L & Sataøen, S.O. (2019). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst* (4.utgave). Gyldendal norsk forslag
- Berg, A. & Bjørgen, K. (2018). Småbarns språklæring i utelek. I S. Kibsgaard (red), *Veier til språk* (s.63-74)
- Bergsland, M.D. & Jæger, H. (2022) *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (2.utgave). Cappelen Damm AS
- Dalland, O. (2017) *Metode og oppgaveskriving* (5.Utgave). Gyldendal norsk forlag AS
- Djupvik, B., Hopperstad, M.H., & Hovik, L. (2022). *Prosjekt på gang!*. Fagbokforlaget
- Fodstad, C.D. (2018). Tre litterære sjangre: Hvordan styrker poetiske tekster, eventyr og bildebøker barns språk?. I S. Kibsgaard (red), *Veier til språk* (s.90-101)
- Gjems, L. (2018). Læring i samtaler og samhandling med voksne og barn i barnehagen. I V. Glaser, K.H. Moen, S. Mørreaunet, F. Søbstad (red.), *Barnehagens grunnsteiner: formålet med barnehagen* (s.98-108)
- Gjems, L. (2023). Hverdagssamtalene – barnehagens glemte læringsarena. I L. Gjems & G. Løkken (Red.), *Barns læring om språk og gjennom språk: samtaler i barnehagen* (s.43-64). CAPPELEN DAMM AS.
- Gjems, L. (2023). Innledningskapittel. I L. Gjems & G. Løkken (Red.), *Barns læring om språk og gjennom språk: samtaler i barnehagen* (s.12-35). CAPPELEN DAMM AS.
- Gotvassli, K.Aa. (2019) *Boka om LEDELSE i barnehagen*. (2.utgave) Universitetsforlaget.
- Høigård, A. (2019). *Barns språkutvikling: Muntlig og skriftlig*. (4.utgave). Universitetsforlaget
- Kibsgaard, S & Husby, O. (2014). *Norsk som andrespråk* (3.utgave). Universitetsforlaget.
- Kibsgaard, S. (2018). Språklige læringsprosesser. I S. Kibsgaard (red), *Veier til språk* (s.46-61)
- Kjær, A. (2016). *Prosjektarbeid i barnehagen: fra fascinasjon til fordypning*. CAPPELEN DAMM AS.
- Kunnskapsdepartementet. (2017) Rammeplan for barnehage: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/>

Meld. St. 23 (2007–2008). *språk bygger broer* - Språkstimulering og språkopplæring for barn, unge og voksne. Kunnskapsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-23-2007-2008-/id512449/?ch=2>

Monsen, M. & Randen, G.T. (2021). *Andrespråksdidaktikk-en innføring*. Cappelen Damm As

Nordstrand, A.W & Karsrud, F.T. (2016). «Det er historier bak hver sving». Arbeid med stedsfortellinger i barnehagen. I O. Bergersen (Red.), *Barns flerkulturelle steder: Kulturskaping, retorikk og barnehageutvikling* (s.102-123). Universitetsforlaget.

Personopplysningsloven. (2018). *Lov om behandling av personopplysninger* (LOV-2018-06-15-38). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38>

Sandvik, M.(2021).*Språkarbeid i barnehagen*. Cappelen Damm As.

Selås, M. (2017). Språkstimulering. I M. Selås & A-Gujord (Red.), *Språkmøte i barnehagen* (s.181-213). Fagbokforlaget

Semundseth, M. (2018). Hva er dette her, da?. I Alfheim, C.D. Fodstad, C.B.Ø. Munch & M. Semundseth (Red.), *Språklæring det siste året i barnehagen* (S.17-32) Universitetsforlaget.

Säljö, E (2023). *Læring – en introduksjon til perspektiver og metaforer*. Cappelen Damm As.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder*. (5.Utgave). Fagbokforlaget

Öhman. M. (2016). *Samtaler og samspill med barn: Mer enn bare snakk*. Pedagogisk forum.

7. Vedlegg

Vedlegg 1 – Intervjuguide

Problemstilling:

«Hvordan foregår språkarbeidet i ulike barnehager med flerspråklige barn»

Jobber dere aktivt med språkarbeid?

- Hva fokuserer dere på
- Hvordan er deres språkarbeid
- Hvorfor synes dere det er viktig å jobbe med språk

Hvordan sikrer dere de ulike barna i arbeidet?

- Hvordan jobbes språkarbeidet med flerspråklige barn
- Hvordan jobbes språkarbeidet med barn som har norsk som morsmål?
- Er det noen utfordringer
- Hva tenker du kan forbedres

Hva er målet med arbeidet?

- Hvorfor har dere satt det som mål
- Er det jobbet med lenge
- Hvordan jobbes det innad i personalet – tema?

Hva er positivt med å jobbe med språkarbeid

- Har dere møtt noen utfordringer knyttet til språkarbeidet
- Hvilket positive erfaringer har dere knyttet til språkarbeidet

Ser dere noen fordeler med å være en flerspråklig barnehage

- På hvilken måte?
- Er det noen ulemper med å være flerspråklig barnehage

Bruker dere hjelpemidler/verktøy i språkarbeidet?

- Hvordan benytter dere verktøyene i arbeidet

Dokumenteres språkarbeidet på noen måte?

- Hvordan?
- Hvilket utbytte får dere av å dokumentere?

- Evt hvis ikke, hvorfor dokumenteres det ikke?

Vedlegg 2 – informasjon og samtykkeskjema

Formålet med prosjektet

Dette er et spørsmål til deg om du vil delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan språkarbeidet foregår i ulike barnehager med flerspråklige barn

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får denne forespørselen fordi jeg ønsker å intervju barnehagelærere som har erfaringer med barnegrupper med ulikt antall flerspråklige barn i barnehage. Målet er å avdekke fordeler og ulemper, problemer og løsninger, for å kunne implementere dette i videre praksis.

Jeg intervjuer deg for å få et bedre innblikk i ulike barnehager sin praksis med språkarbeid. Hvilket metoder som blir benyttet og fordeler/ ulemper når det er ulikt antall flerspråklig.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole er ansvarlig for personopplysningene som behandles i prosjektet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å be om å få dine opplysninger slettet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Beskriv:

- Jeg skal benytte meg av kvalitativ metode hvor jeg skal intervju ulike pedagogiske ledere i ulike barnehager for å samle inn data
- Oppgaven skal bestå av 10.000 ord +/- 10%
- Det er kun personlige opplysninger i form av mailadresse, navn og telefonnummer. Men du blir ikke navngitt i oppgaven. Dette er kun anonymt
- Opplysningene registreres kun gjennom notater og lydopptak

Kort om personvern

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler personopplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Du kan lese mer om personvern her -> <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38>

Med vennlig hilsen

Anna Vanessa Echon Kåsbøll

Utdypende om personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Det er kun jeg som student som skal ha tilgang til personopplysningene. Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Deltakere i dette forskningsprosjektet vil ikke kunne bli gjenkjent i publikasjonen.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysningene om deg fordi forskningsprosjektet er vurdert å være i allmennhetens interesse.

På oppdrag fra Dronning Mauds Minne Høgskole har personverntjenestene ved Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til å protestere, be om innsyn, og til retting og sletting av opplysninger vi behandler om deg. Du vil da høre fra oss innen en måned. Vi vil gi deg en god begrunnelse hvis vi mener at du ikke kan identifiseres, eller at rettighetene ikke kan utøves. Du har også rett til å klage til Datatilsynet om hvordan vi behandler dine opplysninger.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 19 april 2024. Opplysningene vil da bli slettet, og arkivert fra alt jeg har brukt i løpet av prosjektet for å samle inn data.

Med vennlig hilsen

Veiledere:

Atle Krogstad

- Telefon: 73805246
- Mail: akr@dmmh.no

Marit Holm Hopperstad

- Telefon: 73805291
- Mail: Marit.hopperstad@dmmh.no

Student: Anna Vanessa E. Kåsbøll

Hvis du har spørsmål knyttet til Sikts vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt på epost: personverntjenester@sikt.no, eller på telefon: 73 98 40 40.

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet

«Hei, Cześć, Labas, Hi, Kumusta - Utforskning av språkarbeid i barnehager med flerspråklige barn: En Kvalitativ Studie»

Jeg samtykker til å delta i intervjuet

Dato: _____

Signatur: _____

Vedlegg 3 – Vurdering/Kvittering fra SIKT

Vurdering av behandling av personopplysninger

Skriv ut

02.02.2024

Referansenummer

567552

Vurderingstype

Standard

Dato

02.02.2024

Tittel

Bacheloroppgave

Behandlingsansvarlig institusjon

Dronning Mauds Minne – Høgskole for barnehagelærerutdanning / Seksjon for norsk

Prosjektansvarlig

Atle Krogstad

Student

Anna Vanessa Echon Kåsbøll

Prosjektperiode

22.01.2024 - 19.04.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 19.04.2024.

[Meldeskjema](#)**Kommentar**

OM VURDERINGEN

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket. Vi har nå vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene.

TAUSHETSPLIKT

Forskningsdeltagerne har yrkesmessig taushetsplikt. De kan ikke dele taushetsbelagte opplysninger med forskningsprosjektet. Vi anbefaler at du minner dem på taushetsplikten. Merk at det ikke er nok å utelate navn ved omtale av elever, pasienter el. Vær forsiktig med bruk av eksempler og bakgrunnsopplysninger som tid, sted, kjønn og alder.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt og hvilke databehandlere du kan bruke. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.).

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

